

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	6	8	0

Exam. Code :

0	3	1	0

Master of Arts (Economics) 4th Semester
1048

Opt. (ii) ECONOMICS OF INDUSTRY-II (In all Mediums)
Paper- MAECO-403 & 404

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :- First question is compulsory and students are required to answer **ten** questions from this section; each question carries **2** marks. Apart from question No. 1 the students have to choose **one** question each from the **four** Units; each question carries **15** marks.

1. (i) Factory sector
- (ii) Classification according to size of employment in ASI data
- (iii) Nature of industrial data in India
- (iv) Uses of ASI data
- (v) Initial Industrial policy after Independence
- (vi) Commanding heights of the public sector
- (vii) Growth of Industrial sector since Independence
- (viii) Structural changes in Industrial sector since Independence

- (ix) Policy of Liberalization
- (x) Policy of Privatisation
- (xi) Consumer protection
- (xii) Mergers
- (xiii) Takeovers
- (xiv) Nature of concentration in India industry
- (xv) Trend of direct investment abroad
- (xvi) Extent of FDI inflows.

UNIT-I

2. Critically discuss the uses and critique of ASI data.
3. Discuss the relevance of major classifications according to net value added and by states in the organized industry in India.

UNIT-II

4. Critically discuss the need of the initial industrial policies to initiate industrial development in India.
5. Critically discuss the different aspects of National Manufacturing Policy in India.

UNIT-III

6. Critically discuss the presence of business groups in Indian Industry and the related policy issues.
7. Discuss the need and specific aspects of competition policy in India.

UNIT-IV

8. Discuss the nature of FDI inflows with specific reference to acquisition of technology.
9. Discuss the basis and elements of economic reforms that target industrial development in India.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है तथा परीक्षार्थी इस भाग में से दस प्रश्नों का उत्तर दें। प्रत्येक प्रश्न के 2 अंक हैं। प्रश्न संख्या 1 के आलावा परीक्षार्थी चार यूनिटों में प्रत्येक में से एक प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न के 15 अंक हैं।

1. (i) फैक्टरी क्षेत्र
- (ii) ए. एस. आई. आंकड़ों में रोजगार के आकार के अनुसार वर्गीकरण
- (iii) भारत में औद्योगिक डेटा की प्रकृति
- (iv) ए. एस. आई. डेटा का उपयोग
- (v) आजादी के बाद प्रारंभिक औद्योगिक नीति
- (vi) सार्वजनिक क्षेत्र के कमांडिंग हाइट्स
- (vii) आजादी के बाद से औद्योगिक क्षेत्र का विकास
- (viii) आजादी के बाद से औद्योगिक क्षेत्र में संरचनात्मक परिवर्तन
- (ix) उदारीकरण की नीति
- (x) निजीकरण की नीति
- (xi) उपभोक्ता संरक्षण
- (xii) विलय
- (xiii) अधिग्रहण

- (xiv) भारत उद्योग में एकाग्रता की प्रकृति
- (xv) विदेश में प्रत्यक्ष निवेश के रुझान
- (xvi) एफ. डी. आई. प्रवाह की सीमा।

यूनिट-I

- 2. ए. एस. आई. डेटा के उपयोग और आलोचना पर आलोचनात्मक चर्चा करें।
- 3. भारत में संगठित उद्योग में जोड़े गए औसत मूल्य और राज्यों के अनुसार प्रमुख वर्गीकरण की प्रासंगिकता पर चर्चा करें।

यूनिट-II

- 4. भारत में औद्योगिक विकास शुरू करने के लिए प्रारंभिक औद्योगिक नीतियों की आवश्यकता पर आलोचनात्मक चर्चा करें।
- 5. भारत में राष्ट्रीय विनिर्माण नीति के विभिन्न पहलुओं पर आलोचनात्मक चर्चा करें।

यूनिट-III

- 6. भारतीय उद्योग में व्यापार समूहों की मौजूदगी और संबंधित नीतिगत मुद्दों पर आलोचनात्मक चर्चा करें।
- 7. भारत में प्रतिस्पर्धा नीति की जरूरत और विशिष्ट पहलुओं पर चर्चा करें।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪ੍ਰਾਇਓਗਿਕੀ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸਾਥ ਐਫ. ਡੀ. ਆਈ. ਪ੍ਰਗਟ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਔਧੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੋ ਲਕਸ਼ਿਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰੋਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਔਰ ਤਤਵੋਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 15 ਅੰਕ ਹਨ।

1. (i) ਫੈਕਟਰੀ ਖੇਤਰ
- (ii) ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਅਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਣ
- (iii) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਡਾਟਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
- (iv) ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਡਾਟਾ ਦਾ ਉਪਯੋਗ
- (v) ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਰੰਭਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ
- (vi) ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਹਾਈਟਸ
- (vii) ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ
- (viii) ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਪਰਿਵਰਤਨ
- (ix) ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ

- (x) ਨਿਜੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ
- (xi) ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ
- (xii) ਵਿਲਅਨ
- (xiii) ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਣ
- (xiv) ਭਾਰਤ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਏਕਾਗਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
- (xv) ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਰੁਝਾਣ
- (xvi) ਐਫ. ਡੀ. ਆਈ. ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਸੀਮਾ।

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਉਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਔਸਤ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਰਗੀਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰੰਭਿਕ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਨਿਰਮਾਣ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨੀਤੀਗਤ ਮੁਦਿਆਂ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਐਫ. ਡੀ. ਆਈ. ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਲਕਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।